

Hvornår er det mobning?

Mobning er et gruppefænomen

Mobning i skolen udspringer af utrygge kulturer i klasser eller på årgange.

Mobning kan ses som udstødsdynamikker mellem mennesker i sociale sammenhænge, som børn og unge ikke har mulighed for at trække sig fra. Mobbeprocesser markerer et fællesskab, hvor nogle anerkendes som værdige medlemmer mens andre ikke anerkendes, og derfor udstødes som uværdige medlemmer af fællesskabet. Dermed defineres fællesskabet af, hvem der ikke er med.

Mobning handler om mere end blot et offer og en mobber. Det handler også om tilskuere og medløbere, som mere eller mindre bevidst accepterer udstødelsen eller nedværdigelsen af et eller flere af gruppens medlemmer. Mobning er et gruppefænomen, og bekæmpelse af mobning i skolen handler i høj grad om at ændre kollektive dynamikker i klasser eller på årgange.

Mobning handler altså ikke om svage elever, men om elever, som bliver gjort svage i et fællesskab.

8 tegn på mobning

Mobning er et kompliceret fænomen, og det kan være vanskeligt at vurdere, hvornår en situation kan siges at være mobning. Vi har på de næste sider opstillet otte punkter, som hver især præsenterer nogle væsentlige karakteristika ved mobning. Listen kan derfor ses som 8 tegn på mobning.

NB! Man er som lærer/pædagog forpligtet til at reagere, hvis et barn ikke trives. Uanset om der er tale om mobning eller ej. Det er afgørende for børn og unges trivsel, at deres oplevelser og følelser anerkendes, og at der arbejdes målrettet med at bekæmpe eventuel mistrivsel.

1 når drilleri ikke længere er for sjov

Drilleri er en form for adfærdssprog mellem mennesker. Det er typisk enkeltstående, tilfældige og spontane situationer, i modsætning til mobning, som er en systematisk udstødelse. Drilleri kan også være hårdt og generende, men i modsætning til mobning har drillerier ikke til hensigt at ekskludere nogen fra fællesskabet.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...drilleriet ikke længere er karakteriseret ved at være gensidigt, kærligt eller sjovt for begge parter
- ...drilleriet ikke længere forekommer i enkeltstående og spontane situationer
- ...drilleriet har til formål at ekskludere én eller flere personer fra fællesskabet

2 når konflikter ikke længere kan løses

Mobning og konflikter har forskellige mønstre og løsningsstrategier. I konflikter er der et positivt udviklingspotentiale, hvor parterne er ligeværdige og kan motiveres til at finde en løsning. Mobning er en ensidig aggressiv handling, der er personfikseret og handler om at ekskludere en eller flere personer fra fællesskabet.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...parterne ikke er ligeværdige og de involverede ikke kan motiveres til at finde en løsning på problemet
- ...konflikten er personfikseret og ikke handler om en given sag
- ...konflikten har til formål at ekskludere én eller flere personer fra fællesskabet

3 når udstødseshandlinger bliver systematiske

Mobning er gentagne udstødseshandlinger i en gruppe, hvor der til sidst tegner sig et fast mønster af at alle indtager deres rolle og det er tydeligt for alle, hvem der er udelukket. Udstødseshandlinger i forbindelse med mobning bærer præg af eksklusion eller ydmygelse.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...udstødseshandlingerne er systematiske og ikke enkeltstående hændelser
- ...de uhensigtsmæssige handlinger ofte går udover de samme personer
- ...udstødseshandlingerne bærer præg af eksklusion og ydmygelse

4 når fællesskaberne er præget af utryghed

Mobning udspringer ofte af utrygge fællesskaber. Et utrygt fællesskab kan opstå når at eleverne ikke har noget positivt at samles om. Derfor holder man i højere grad øje med hinanden, og hvis en person træder ved siden af er der en risiko for, man bliver nedgjort.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...fællesskaberne tidligere har været præget af mobbemønstre .
- ...der er en generel anspændthed mellem eleverne
- ...eleverne i gruppen holder øje med hinanden

5 når fællesskabet har lav tolerancetærskel

Fællesskabets tolerancetærskel er afgørende for, om der finder mobning sted. Børn og unge træder ind i fællesskaberne med forskellige forudsætninger, og i et mobbefællesskab er der typisk en lav tolerancetærskel i forhold til forskelle. Det er altså ikke en persons handlinger, adfærd eller personlighed som er årsagen til mobning, men i stedet fællesskabets lave tolerance overfor forskelligheder.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...der ikke er plads til forskellighed i gruppen
- ...fællesskaberne ikke har noget positivt at samles om
- ...tonen blandt eleverne generelt er hård

6 når fællesskabet mangler empati

Angsten for at blive ekskluderet fra fællesskabet kan blive styrende for den enkelte, og ligefrem føre til at empati for andre tilsidesættes. Mobbemønstre udspringer således ikke af bevidst ondskabsfuldhed, men skyldes ofte en overlevelsesstrategi, hvor ønsket om at blive accepteret i gruppen fylder mere end medlidenhed med den der bliver mobbet.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...elevgruppen er præget af manglende medlidenhed og bliver ligeglade med offeret
- ...nedværdigende handlinger accepteres i elevgruppen

7 når fællesskabet er præget af magtubalance

Mobning forudsætter en magtubalance, hvor det er socialt accepteret, at en eller flere personer er mindre værd end andre.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...det er socialt accepteret, at én eller flere personer er mindre værd end de andre
- ...der er en udpræget magtubalance i fællesskabet

8 når fællesskabet er præget af ensomhed

Ensomhed kan skabe grobund for mobning. I klasser eller på årgange, hvor flere oplever ensomhed, forekommer der oftere mobning end i sunde og inkluderende fællesskaber.

Det kan være tegn på mobning når...

- ...elever ofte opholder sig for sig selv og går alene rundt
- ...elever holder sig tilbage både socialt og fagligt